កម្មវិធីឃ្លាំមើលសវនាការសាលាក្តីខ្មែរក្រហម

Asian International Justice Initiative (AIJI), a project of East-West Center and the WSD HANDA Center for Human Rights and International Justice at Stanford University (previously known as the UC Berkeley War Crimes Studies Center)

របាយការណ៍សង្ខេបប្រចាំសប្តាហ៍ លេខ ៥០

នាសប្តាហ៍នេះ កិច្ចដំណើរការនីតិវិធីសវនាការត្រូវបានពន្យារពេលម្តងហើយម្តងទៀត ដោយសារតែសាក្សីលោក **សុះ កំរី** ដែលជាប្រធាននៃគណៈដឹកនាំជាន់ខ្ពស់នៃកិច្ចការសាសនាឥស្លាម បានធ្វើការបដិសេធផ្ទួនៗគ្នាដោយមិនចូលរួមផ្តល់សក្ខីកម្មនៅចំពោះមុខអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង។ នៅពេលព្រឹកថ្ងៃចន្ទ និងថ្ងៃអង្គារ លោកប្រធានអង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូងបានប្រកាសថា សាក្សីរូបនេះបានបដិសេធចូលរួមសវនាការ ហើយបានបញ្ជាឲ្យមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌ ដើម្បីនាំខ្លួនសាក្សីរូបនេះមកកាន់សវនាការ ទោះបីជាប្រឆាំងនឹងចេតនារបស់សាក្សីនេះក៏ដោយ។ ឯកសារជាច្រើនជាបន្តបន្ទាប់ ត្រូវបានផ្សព្វផ្សាយជាសាធារណៈនៅលើគេហទំព័ររបស់តុលាការ ដោយបានបង្ហាញថា សាក្សីរូបនេះបានបដិសេធបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខតុលាការ ចាប់តាំងពីខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០១៥ កន្លងមកម្ល៉េះ។[1] នៅទីបំផុត សាក្សីលោក **សុះ កំរី** បានមកផ្តល់សក្ខីកម្មនៅថ្ងៃពុធ ទី៦ ខែមេសា នេះ ពាក់ព័ន្ធនឹងប្រធានបទនានា រួមមាន៖ ការប្រព្រឹត្តមកលើជនជាតិចាម ការបោសសម្អាត និងមូលហេតុដែលនាំឲ្យគាត់មានចេតនាបដិសេធបង្ហាញខ្លួនក្នុងសវនាការនេះ។ មេធាវីការពារក្តីឲ្យជនជាប់ចោទលោក **នួន ជា** បានធ្វើការជំទាស់ទៅនឹងការសម្រេចចិត្តរបស់សាក្សីរូបនេះ ក្នុងការធ្វើសម្បថដោយពុំស្របតាមសាសនាឥស្លាមរបស់

---

[1] អនុស្សារណៈរបស់អង្គជំនុំជម្រះសាលាដំបូង ស្តីពី "សំណើសុំរបាយការណ៍ទាក់ទងនឹងសាក្សី 2-TCW-827"(ចុះថ្ងៃទី៥ ខែមេសា ២០១៦) E202/208/3។

ខ្លួន មុនពេលដែលឡើងផ្តល់សក្ខីកម្ម ហើយបានលើកឡើងម្តងហើយម្តងទៀតថា សក្ខីកម្មរបស់សាក្សីរូបនេះត្រូវតែចាត់ទុកថាជា “ភស្តុតាងដែលទទួលបានដោយពុំបានឆ្លងកាត់ការធ្វើសម្បថ”។ នៅថ្ងៃព្រហស្បតិ៍ លោក **ផាន វ៉ាន** បានបង្ហាញខ្លួនតាមរយៈប្រព័ន្ធសោតទស្សន៍ ដែលជាសាក្សីចុងក្រោយផ្តល់សក្ខីកម្មទាក់ទងនឹងមន្ទីរសន្តិសុខភ្នំក្រោល។ លោក **ផាន វ៉ាន** គឺជាកូនប្រុសបង្កើតរបស់អតីតលេខាតំបន់១០៥ ឈ្មោះ **តា ហាំ** ដែលមានរហស្សនាមថា **ឡាំង** ហើយគាត់ក៏ធ្លាប់បានផ្តល់សក្ខីកម្មកាលពីពេលមុននៅឆ្នាំ២០១២ ក្នុងសំណុំរឿង០០២ វគ្គ១ ផងដែរ។[2]

---

* របាយការណ៍នេះ ត្រូវបានសរសេរដោយ ហេង ស៊ីនវុត្ថា, ម៉ាលេនី ហៃដ៍ (Melanie Hyde), នីកូឡាស មេយខក (Nicholas Maycock), ខេតលីន កាហ្វព្រៀ (Caitlin McCaffrie), នំ វិសុទ្ធ និង តាយ លីណា ដែលជាផ្នែកមួយនៃកម្មវិធីឃ្លាំមើលសវនាការសាលាក្តីខ្មែរក្រហម និងការផ្សព្វផ្សាយតាមសហគមន៍របស់អង្គការគម្រោង ផ្តួចផ្តើមយុត្តិធម៌អន្តរជាតិប្រចាំអាស៊ី (AIJI)។ AIJI គឺជាគម្រោងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការរវាងមជ្ឈមណ្ឌលបស្ចិម-បូព៌ា (East-West Center) នៅអូរណូឡូឡូ (Honolulu) និងមជ្ឈមណ្ឌល ដាប់ប៊ែលយូ.អេស.ឌី ហាន់ដា សម្រាប់សិទ្ធិមនុស្ស និងយុត្តិធម៌អន្តរជាតិ (THE WSD HANDA Center) ដែលកាលពីមុនត្រូវបានគេស្គាល់ថាជា មជ្ឈមណ្ឌលសិក្សាអំពីឧក្រិដ្ឋកម្មសង្គ្រាម ប៊ែកឃ្លី (Berkeley War Crime Study Center)។ ចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០០៣មក មជ្ឈមណ្ឌលទាំងពីរនេះ បានកំពុងធ្វើកិច្ចសហប្រតិបត្តិការគ្នាលើគម្រោងជាច្រើន ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងការបង្កើតការផ្តួចផ្តើមយុត្តិធម៌ និងកម្មវិធីកសាងសមត្ថភាពនានាក្នុងវិស័យសិទ្ធិមនុស្សប្រចាំតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍នេះ។

---

[2] សម្រាប់សេចក្តីសង្ខេបស្តីពីសក្ខីកម្មរបស់លោក **ផាន វ៉ាន** កាលពីពេលមុនក្នុងសំណុំរឿង០០២ វគ្គ១ *សូមមើល* របាយការណ៍ប្រចាំសប្តាហ៍របស់អ្នកឃ្លាំមើលសវនាការសាលាក្តីខ្មែរក្រហម លេខ៤៦ ស្តីពីសវនាការលើភស្តុតាង សប្តាហ៍ទី៤១ (ចុះថ្ងៃទី១១ ដល់ទី១៤ ធ្នូ ឆ្នាំ២០១២) ទំព័រ ២ដល់៦។